

การศึกษาความสามารถของผู้ช่วยพยาบาลในการให้บริการฝากครรภ์
ในคลินิกแม่และเด็กในประเทศเนปาล

นางอาติมาษา แซ่ตั้ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนารัฐบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ. ศ. 2534

ISBN 974-581-089-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018032

1111849868

A Study on the Competence of Auxiliary Nurse
Midwife in Antenatal Care of Maternal
and Child Health Clinic in Nepal

Mrs Aitimaya Chhetri

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Sciences
Programme of Health Development
Graduate School
Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-089-4

Thesis Title A Study On The Competence Of Auxiliary
Nurse Midwife In Antenatal Care Of
Maternal And Child Health Clinic In Nepal.
By Mrs Aitimaya Chhetri
Faculty Medicine
Thesis Advisor Professor Chitr Sitthi- Amorn
Co-Advisor Associate Professor Sompop Limpongsa Nurak

Accepted by the Graduate School, Chulalongkorn
University in the Partial Fulfilment of the Requirement for
the Master's Degree/

Thavorn Vajrabhaya

.....Dean of Graduate School

(Professor Thavorn Vajrabhaya, Ph.D.)

Thesis Committee

.....*Tongchan Hongladarom*..... Chairman

(Associate Professor Tongchan Hongladarom, M.D.)

.....*Chitr Sitthi-amorn*..... Thesis Advisor

(Professor Chitr Sitthi-Amorn, M.D., Ph.D.)

.....*Sompop Limpongsa Nurak*..... Member

(Associate Professor Sompop Limpongsa Nurak, M.D.)

.....*Somjai Wangsuphachart*..... Member

(Associate Professor Somjai Wangsuphachart, M.D.)

ชติมา ยา เชนติ การศึกษาความสามารถของผู้ช่วยพยาบาลในการให้บริการฝากครรภ์
ในคลินิกแม่และเด็กในประเทศเนปาล อาจารย์ที่ปรึกษา : ศ.นพ.จิตร สัทธอมร
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รศ.นพ.สมภพ ลิ้มพงศานุรักษ์, 135 หน้า. ISBN 974-581-089-4

ตามแผนพัฒนาแห่งชาติฉบับที่ 7 ในระยะ 5 ปีของประเทศเนปาล ได้แสดงว่า บริการด้าน
สุขภาพของแม่และเด็กเป็นปัญหาแรกในเรื่องสุขภาพ ผู้ช่วยพยาบาลผดุงครรภ์เป็นบุคลากรทางการ
แพทย์ประเภทเดียวที่พอจะหาได้ในพื้นที่ชนบทที่ห่างไกลของประเทศเนปาล เพื่อให้บริการทางแม่
และเด็ก เนื่องจากบุคลากรทางด้านสาธารณสุขเหล่านี้ถูกส่งไปอยู่ในพื้นที่ทำงานที่แตกต่างกัน บางคนจึง
ขาดจากแหล่งของความรู้หรือจากแหล่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา การศึกษาในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่
หาระดับความสามารถในเรื่องของการดูแลการตั้งครรภ์ และระดับความรู้เกี่ยวกับการฝากครรภ์ในกลุ่มผู้ช่วย
พยาบาลผดุงครรภ์ ที่ทำงานในบริเวณพื้นราบ และตามภูเขา และพยายามที่จะแยกแยะปัจจัยร่วมกับระดับ
ความสามารถในเรื่องของการเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกงาน การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาในระยะเวลา
เดียว ประชากรกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้ช่วยพยาบาลผดุงครรภ์ ซึ่งทำงานในหน่วยตรวจครรภ์ของแผนก
แม่และเด็กในภาคตะวันออก ซึ่งกำลังพัฒนาของประเทศเนปาล เครื่องมือที่ใช้วัดในการศึกษาคั้งนี้ใช้วิธี
การสังเกตโดยตรงโดยการ ใช้รายการตรวจสอบและรายงานโดยการตรวจครรภ์ การทดสอบที่มีข้ออยู่
ใช้ทดสอบความรู้ เรื่องการตั้งครรภ์ ผลของการศึกษา สรุปได้ว่า ทั้งสองกลุ่มมีระดับความสามารถในเรื่อง
การดูแลการตั้งครรภ์และระดับความรู้เกี่ยวกับการฝากครรภ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำ พยาบาลผดุงครรภ์ในบริเวณพื้น
ราบ ที่มีความสามารถในเรื่องของการวัดความดันโลหิต (96.7%) สูงกว่ากลุ่มภูเขา

ตามผลที่ได้ผู้วิจัยได้ขอเสนอแนะคือ นำผู้ที่สามารถให้ความช่วยเหลือทางสุขภาพมา
เกี่ยวข้องด้วยโดยคำนึงถึงความต้องการเพื่อการฝึกฝนให้ดีขึ้นในพื้นที่ที่ขาดไป การให้คำแนะนำเป็นระยะ ๆ
ในพื้นที่เกือบทั้งหมดของการฝากครรภ์ การส่งต่อเป็นระยะ ๆ การเน้นผู้ช่วยพยาบาลให้มีความเข้มงวดใน
เรื่องข้อกำหนดของงาน การเน้นความต้องการเพื่อการสื่อสารข้อมูลในเรื่องที่สำคัญ ๆ ของการฝากครรภ์
ผ่านสื่อมวลชนและถ้าเป็นไปได้ การเพิ่มข้อกำหนดในตำแหน่งของผู้ช่วยพยาบาลผดุงครรภ์เพื่อลดภาวะ
งานล้นมือ

ภาควิชา ..... คณะแพทยศาสตร์
สาขาวิชา ..... ทันตสาธารณสุข
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

AITIMAYA CHHETRI: A STUDY ON THE COMPETENCE OF AUXILIARY NURSE
MIDWIFE IN ANTENATAL CARE OF MATERNAL AND CHILD HEALTH CLINIC IN
NEPAL. THESIS ADVISOR: PROFESSOR CHITR SITHI-AMORN, MD., Ph.D. THESIS
CO-ADVISOR: ASSO. PROF. SOMPOP LIMPONGSA NURAK, M.D. 135 pp.
ISBN 974-581-089-4

Nepal's 7th Five Year Plan has identified Maternal and Child Health (MCH) service as a priority programme in the health sector. Auxiliary Nurse Midwives (ANM) are the only health personnel available in remote rural areas of Nepal for providing MCH services. They are appointed to work in different areas of the country. Due to working areas, some of them were detached from sources of knowledge or education facilities. The objectives of this study are to determine the level of competence in antenatal care (ANC), the level of knowledge score on ANC among those ANMs working in terai and hill and to identify factors associated with the level of competence and the areas for refresher training course.

This is a descriptive cross sectional study design. The target population consisted of all ANMs who worked in antenatal care of maternal and child health service in Eastern Development Region of Nepal. The main instrument used in this study was a direct observational checklist and cross check by ANC record review. Already existing institute final examination questions were used to test ANC knowledge. The result showed that the level of competence in ANC and the knowledge score in ANC were low in both groups, except higher proportion of the terai ANMs (96.7%) were competent in BP measurement. Geographical area, supervision and work load were factors associated to the level of competence. Most of the ANMs were not performing according to job description.

According to the demonstrated result, the investigator recommends to related health agency to assess the strategy for refresher training in deficient areas, periodical supervision for antenatal care in almost all areas, periodical ANMs transfer, emphasizing ANMs to stick on job description, emphasizing the need to convey information regarding importance of ANC through mass media communication and if possible, increase sanction post of ANMs to reduce workload.

ภาควิชา ..... คณะแพทยศาสตร์
สาขาวิชา ..... พัฒนาสุขภาพ
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต ..... Aitima
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... Chitr Sithi-Amorn
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ..... Sompop Limpongsa Nurak

ACKNOWLEDGEMENT

I sincerely thank Dean, Professor B.R.Prasai and Professor Uma Devi Das, Institute of Medicine who have provided chance for me to study at Chulalongkorn University, Bangkok. I am so much grateful and thankful to Rockefeller Foundation and Red Burna for giving financial support to enroll in this programe.

Sincere thanks are extended to all district health officers who helped me to collect data and special thanks go to all ANMs who were enroll in this study. My sincere gratitude to Professor Dr Chitr Sitthi-Amorn for his kind guidance and suggestions during my study period. My deep thanks to Professor Dr Ebrahim Shah for his periodical guidance and suggestions. Thanks also go to Associate Professor Sompop Limpongsa Nurak for his suggestions. I am very grateful to Mrs. Wacharin Tanyanon for her help during data analysis. I am also so much grateful to all the staff of Clinical Epidemiology Unit, Chulalongkorn University for their help. My sincere thanks to Miss Pajaree Yenbutra who helped me in organizing thesis.

Finally my special thanks go to my husband Mr. Pradeep Kumar Khadka chhetri and my children for their moral support and help throughout my study.

CONTENT

Content	PAGE
Abstract (Thai).....	iv
Abstract (English)	v
Acknowledgement.....	vi
List of figure.....	x
List of Table.....	xi
Chapter	
1 INTRODUCTION.....	1
1.1 Historical Background of ANM Training Programme.....	1
1.2 Historical Background of ANM Staff.....	4
1.3 Historical Background of MCH/FP in Nepal.....	5
1.4 Geographical Background of Nepal.....	6
1.5 Relevant Competence for Job Description of ANM for Antenatal Service.....	7
1.6 Rationale of the Study.....	12
2 LITERATURE REVIEW.....	16
2.1 Definition of Competence and Performance.....	16
2.2 Need of Prenatal Care.....	17

2.3 Health Personnel Performance Assessment.....	21
2.4 Status of Maternal and Child in Nepal.....	24
2.5 The Desparity between Developed and Developing Countries.....	25
2.6 Related Study of Health Personnel Performance.....	28
2.7 Other Related Literature in Health Personnel Performance.....	33
3 Research Design Overview.....	33
3.1 Design Overview.....	35
3.2 Justification of Study Question.....	36
3.3 Research Question.....	37
3.4 Research Objective.....	38
3.5 Design Justification.....	38
3.6 Diagram of Study Design.....	40
3.7 Operational Definition of Variables.....	40
3.8 Limitation of the Study.....	42
3.9 Sampling.....	43
3.10 The Study Sample.....	43
3.11 The Target Population.....	44
3.12 The Sample.....	44
3.13 Eligibility Criteria.....	45
3.14 Allocationn of Sample.....	45

3.15 Sample Size.....	46
3.16 Sample Justification.....	46
3.17 Sample Size Calculation.....	47
4 INSTRUMENT AND DATA COLLECTION.....	49
4.1 Introduction.....	49
4.2 Instrument.....	49
4.3 Delineation of standard Competence.....	50
4.4 Reliability and Validity of Measuring Instrument.....	51
4.5 Preparatory Phase.....	54
4.6 Method.....	55
4.7 Data Processing.....	56
5 ANALYSIS.....	58
5.1 Summarization of Data.....	58
5.2 The Statistical Analysis of Associated Factor.....	59
5.3 Criteria for Interpretation.....	60
6 ETHICAL CONSIDERATION.....	62
7 Result.....	64
8 Discuion.....	90
8.1 Discussion.....	90
8.2 Recommendation.....	95
References.....	97
Appenices.....	104
Vitae.....	135

FIGURES

Figure	PAGE
3.6. Diagram of the study design.....	40
3.9. Sampling.....	43

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

TABLES

TABLE	Page
Number and percentage of independent variable of both terai and hill ANMs.....	65
Significance result from chi square statistics in each ANC competence area between terai and hill ANMs.....	69
Number and percentage of both terai and hill ANMs who got equal and above 60% of competence in ANC.....	75
Overall mean percentage of competence of total of 108 competence items of both terai and hill ANM in ANC.....	75
Number and percentage of both terai and hill ANMs who has above 60% in each ANC competence area and P value.....	76
Mean percentage of both terai and hill ANMs in each ANC competence area and p value....	77
Result of multiple logistic regression analysis to predict the strength of association of independent variable to dependent variable.....	80
Test of difference in ANC competence items by age group.....	83
Test of difference in ANC competence items by duration of work.....	83
Overall mean score of knowledge about ANC of both terai and hill ANMs.....	86
Number and percentage of both terai and hill ANMs who got equal and above 50% in ANC knowledge score.....	86
Mean and SEM of both terai and hill ANMs in ANC knowledge score.....	87

Number and percentage of both terai
and hill ANMs who receive equal and above 50%
of knowledge test score about ANC..... 88

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย